

Teglværket på Drejø: 1899 – 1917.

Morten Hansen ejede *Klintegården* fra 1879 – 1907. Han fik ideen til at udnytte leret, der var på klinerne ved hans marker. Han fik hjælp af en teglbrænder, som lavede en prøvebrænding, der viste sig at være af god kvalitet. Et nedlagt teglværk fra *Tisselholt* på Fyn blev købt i 1899. Materialerne blev sejlet over til øen og teglværket blev opført på Nebbesodde.

Maren og Jens Hansen, søn af den gamle Morten Hansen, ejede Klintegården fra 1907-1950.

Der blev opført en højovn, og ælteværket blev trukket af heste i rundgang - de første råsten blev formet, og den første brænding begyndte. Morten Hansen stod selv for brændingen, men det viste sig hurtigt nødvendigt at ansætte folk med faglig ekspertise. Morten Hansen betalte alt selv, og det kunne økonomien ikke bære i længden. Han samlede øens beboere, og **Interessentskabet Drejø Teglværk** blev dannet. Der blev nedsat en bestyrelse med Morten Hansen som formand. Der blev tegnet andele til en pris à kr. 75,-, og for den tilførte kapital kunne man begynde på en modernisering af værket. Der blev ansat en teglværksmester samt bygget bestyrerbolig. Der blev ansat en fyrrasser, samt. 12-14 arbejdsmænd fra Drejø bl.a. *Jens Hansen (Dejn)*, *Jens Hansen (Østmark)*, *Peder Espensen Pedersen*, *Hans Jepsen (Apoteket)*, *Niels "Gade" Nielsen*, *Mads Pedersen (Skrædder)*. Det blev øens største arbejdsplads nogensinde.

Der blev produceret 1 – 2 mill. mursten om året - det var dog ikke nok. Det var dyrt at fragte stenene fra øen, og en dårlig ledelse gav driftens underskud. Man blev enige om at sælge. Det blev solgt med tab i 1917 til Købmand Foldager og sagfører Lacoppidan Petersen samt en teglværksmester. De genopførte det på Fyn, hvor transportudgifterne var små, og blev derved en hård konkurrent til de øvrige teglværker på Fyn. Stenstrup Teglværk købte værket - og rev det hele ned – så var den epoke slut! På kysten ved Nebbesodde er der kun de mange afrundede mursten tilbage, der vidner om øens storhedstid.

I de 17 år teglværket eksisterede på Drejø, blev de fleste af husene opført i dette tidsrum bygget af sten herfra, men den overvejende del af stenene blev dog eksporteret. Af mere kendte bygninger i Svendborg er bl.a. *"Restaurant Borgen"* på Tuxensvej opført af sten fra Drejø. Ud over mur- og teglsten lavede man også tallerkner og fade på teglværket.

Else, Arkivleder

Arkivleder: Else Hjort Nielsen *Formand:* Mimi Jespersen *Kasserer:* Susanne Jacobsen
Drejø Skov 1 Drejø Skovvej 10 Husmandsvej 15
5700 Svendborg 5700 Svendborg 5700 Svendborg
Tlf: 4036 5827 Tlf: 6124 0882 Tlf: 2244 1833

e-mail: skoven1@gmail.com. Arkivets mail: drejoarkiv@gmail.com www.drejoarkiv.dk
Drejø Sogns LokalArkiv: Svendborg Sparekasse: Reg.nr. 0815. Konto nr. 0000203270

Nyt om

Gammelt

Marts 2014

Års blad 2014 *Drejø Sogns LokalArkiv.*

"Interessentskabet Drejø teglværk" af 1899.

Arkivets Forlag

Årsberetning 2014

Ud over de mange sager, der indkom i løbet af året, havde vi sidste år også en hel del henvendelser (fra 24 personer), der bl.a. bad om hjælp til at finde oplysninger om deres slægtninge. At lave undersøgelser omkring slægtsforskning er noget, der har været brugt rigtig meget tid på i det forgangne år. Spændende arbejde, men også noget der har taget meget tid fra et egentlig registreringsarbejde. Trods det, har vi alligevel fået lagt en god del ind på Arkibas4, men vi har lang vej endnu!

Den del af den danske kulturarv, som lokalarkiverne i Danmark ligger inde med, bliver nu tilgængelig på nettet takket være en gavmild donation på 1,8 mill.kr. fra *A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene formål*. Pengene skal gå til at færdiggøre programmet til Arkibas.dk, så det forhåbentlig kan træde i kraft i slutningen af 2014. Slægtsforskere og historisk interesserede fra hele verden vil med www.arkibas.dk kunne sidde hjemme og finde billeder og arkivalier vedrørende deres historiske rødder og andre spændende historiske emner fra Danmark. www.arkibas.dk vil give mulighed for at søge efter konkrete personer og emner på tværs af alle landets lokalarkiver, hvilket uden tvivl også vil være interessant for forskere, som dermed hurtigt vil kunne søge relevant kilde-materiale frem til brug i forskning og formidling af Danmarks historie.

I alle måder har det været et rigtig spændende år med mange udfordringer.

Arkivet startede ud i marts med et møde med Kirstine Nellemann fra Bornholm.

Else, Mimi og Beth blev spurgt, om vi ville medvirke i et projekt omkring en planlagt bog "*Pigen fra Øen*", som skulle vise, at "*selv om man er vokset op på en ø, er det ingen hindring senere i livet – tværtimod!*"! Desværre er der indtil videre kommet afslag på søgte fonde til projektet – men Kirstine opgiver ikke så let – hun er trods alt vokset op på en ø (Drejø)!

"2. juni – I Fyns Amts Avis Fodspor" – en markering af avisens 150 års dag. Drejø har ofte leveret stof til avisens sider. Der kom 50 gæster. Desværre manglede vi Bjarne Gregersen, som var forhindret - han var tidligere "øernes" journalist. Desværre kom der heller ingen andre fra FAA! Arkivet deltog med lokale historier. Dagen startede med morgenkaffe på færgen. Rundtur med traktor, besøg i Kirken, på *Bækskildegård, Malergården og Gårdbutikken Nørresø*. På Drejø Kro blev den hjemmelavede frokost af lokale produkter nydt, og sluttelig var der rundvisning på museet med kaffe og lagkage i haven til spillemandsmusik fra Freddy og Ejnar. Tak til begge. Det var en dag, der gav mange stjerner til øen og de medvirkende.

Den 4. september var det "Schack-arkivernes udflugt til Drejø", hvor vi havde arrangeret en besøgsdag på arkivet og sluttede på Gl. Elmegaard med kaffe og lagkage i de gamle stuer. Tak til Freddy på harmonikaen, som spillede for alle 38 gæster.

Den 1. oktober startede vi op på vinter sæsonen med to journalister og en fotograf fra Kristelig Dagblad. De ville "blot" skrive løst og fast om dagliglivet på en ø!

Da avisen udkom, kunne vi se dagsordenen: *Skal vi nedlægge øerne?* Artiklen var både lang og kedelig, men overskriften skabte debat, og der var vist ikke mange, der kunne tilslutte sig det budskab. En skidt start på sæsonen, men pyt, der er sikkert "pakket mange fisk" ind i den historie.

Næsten al tiden derefter gik med at samle materiale til den forestående udstilling til **Arkivernes-Dag den 9. november**. Udstillingen handlede om "*Andelsbevægelsens betydning for Drejø*". Den blev mere omfattende end først beregnet! Især blev vi meget overrasket over alle de projekter Drejøboerne havde startet op og været fældes om – både arbejdsmæssigt og økonomisk. Der blev desuden lavet en mappe med uddybende kommentarer til alle projekterne. Fra alle sider fik vi en utrolig stor hjælp med indsamling af materiale, lige fra Thurø arkivs ekspert inden for skibsfart og kvasesejlads, Charlis Hansen – til børnebørn af Drejøs sidste mejeribestyre, Aage Press, som oven i købet tog turen fra Nyborg til Drejø for at være med. Der kom 28 gæster, det var utrolig flot, og vi var meget glade for interessen.

23. november "Øernes Julemarked". Her deltog Arkivet som sædvanlig, vi havde foldeskærmen med udstillingen om Andelsbevægelsen med. Som noget nyt i år havde Mimi planlagt *Amerikansk Lotteri*, det gav et godt tilskud til foreningen. De mange flotte præmier var sponsoreret af Øens egne næringsdrivende og små gårdbutikker. Stor tak til dem.

Kurser/møder.

I november var Else på kursus, for at lære mere om slægtsforskning og Lokalhistorie, og hvordan man finder brugbart materiale. Kurset var arrangeret gennem arkivsamvirket SCHACK, hvor Else deltager i møderne ca. hver anden måned.

Husk www.drejøarkiv.dk, bliver løbende opdateret både med tekst og billeder.

Indkommet til Arkivet.

Fra Anna Frandsen (født på "Nyager") Den gamle tekst til "*Drejø Skålvisen*", samt kopier af gamle fotos og meget anden hjælp.

Fra Lise og Flemming Strange, Husmandsvej: Gamle fotos fra Birkholm og flere avisartikler, bl.a. vedr. Christian X's besøg på Drejø. Ting de har fået til arkivet fra en ældre nabo på Tåsinge.

Fra Anders "Husmand" Espensen Pedersen via Søren og familien: En stor kuffert fuld af spændende effekter, deri blandt, hvad der er Arkivets absolutte klenodie - den originale, håndskrevne "*Drejø Bysens Lov*" fra 1705, samt en originaludgave af "*Topographie over Drejoe Sogn*" 1823 af præsten Peder Tommerup.

Fra Rita Lauritsen, (hvis mor var Anne Susanne Mortensen født i den gamle Skole på Drejø), har vi fået foræret hendes ny udkomne bog "*Bedstefar og mig – og mine rødder*" - med især et spændende tilbagekik i livet på Drejø i sidste halvdel af 1800-tallet. Bogen er spændende læsning. Den kan købes for kr. 250,- + porto. Tak til den faste stab og tak til alle, der trofast har støttet op om Arkivet.

Mimi Jespersen, Formand.